

Briuselis, 2020 m. birželio 22 d.

PRANEŠIMAS SUINTERESUOTIESIEMS SUBJEKTAMS

JUNGTINĖS KARALYSTĖS IŠSTOJIMAS IR INVAZINIŲ SVETIMŲ RŪŠIŲ SRITIES ES TAISYKLĖS

2020 m. vasario 1 d. Jungtinė Karalystė išstojo iš Europos Sąjungos ir tapo trečiąja šalimi¹. Susitarime dėl išstojimo² nustatytas pereinamasis laikotarpis, kuris baigiasi 2020 m. gruodžio 31 d.³ Iki tos dienos Jungtinei Karalystei ir jos teritorijoje taikoma visa ES teisė⁴.

Pereinamoju laikotarpiu ES ir Jungtinė Karalystė derės dėl susitarimo dėl naujos partnerystės, kuriuo visų pirma numatoma laisvosios prekybos erdvė. Tačiau neaišku, ar pereinamojo laikotarpio pasibaigimo momentu toks susitarimas bus sudarytas ir įsigalios. Bet kuriuo atveju tokiu susitarimu būtų sukurti santykiai, kurie, kiek tai susiję su patekimo į rinką sąlygomis, labai skirtingi nuo Jungtinės Karalystės dalyvavimo vidaus rinkoje⁵, ES muitų sąjungoje ir PVM bei akcizų srityje.

Todėl visiems suinteresuotiesiems subjektams, ypač ekonominės veiklos vykdytojams, primenama apie teisinę padėtį, kuri susiklostys pasibaigus pereinamajam laikotarpiui (A dalis). Šiame pranešime taip pat paaiškinamos tam tikros atitinkamos Susitarimo dėl išstojimo nuostatos dėl atsiskyrimo (B dalis) ir taisyklės, Šiaurės Airijoje taikytinos pasibaigus pereinamajam laikotarpiui (C dalis).

Rekomendacijos suinteresuotiesiems subjektams

- ¹ Trečioji šalis – tai šalis, kuri nėra ES valstybė narė.
- ² Susitarimas dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (OL L 29, 2020 1 31, p. 7) (toliau – Susitarimas dėl išstojimo).
- ³ Iki 2020 m. liepos 1 d. pereinamasis laikotarpis gali būti vieną kartą pratęstas ne ilgiau kaip 1 arba 2 metams (Susitarimo dėl išstojimo 132 straipsnio 1 dalis). Kol kas Jungtinės Karalystės vyriausybė yra atmetusi galimybę pratęsti tą laikotarpį.
- ⁴ Išskyrus tam tikras Susitarimo dėl išstojimo 127 straipsnyje nustatytas išimtis, kurių nė viena nėra aktuali šiam pranešimui.
- ⁵ Visų pirma, laisvosios prekybos susitarime nenumatomos tokios vidaus rinkos (prekių ir paslaugų srities) sampratos, kaip abipusis pripažinimas, kilmės šalies principas ir suderinimas. Laisvosios prekybos susitarimu taip pat nepanaikinami muitinės formalumai ir tikrinimas, be kita ko, susiję su prekių kilme ir jų sąnaudomis, taip pat importo ir eksporto draudimai ir apribojimai.

Siekiant atsižvelgti į šiame pranešime išdėstytas pasekmes, ES rinkai pateiktų gyvų augalų ir gyvūnų augintojams ir (arba) eksportuotojams, įsisteigusiems trečiojoje šalyje, įskaitant Jungtinę Karalystę, visų pirma rekomenduojama susipažinti su Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašu (toliau – Sąjungos sąrašas: https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/list/index_en.htm). Į šį sąrašą įtrauktų rūšių egzemplioriai (įskaitant bet kokias dalis, gametas, sėklas, kiaušinius ar auginius, kurie gali išgyventi ir vėliau daugintis) negali būti įvežami į Sąjungos teritoriją, nei vežami per ją tranzitu prižiūrint muitinei, ir jiems taip pat taikomi kiti apribojimai.

Pastaba

Šiame pranešime neaptariama:

- ES gyvūnų sveikatos ir gerovės bei visuomenės sveikatos taisyklės, susijusios su gyvų gyvūnų vežimu;
- augalų sveikatos srities ES taisyklės;
- ES taisyklės dėl nykstančių rūšių ir
- taisyklės dėl gyvūnų augintinių.

Šie aspektai aptariami šiuo metu rengiamuose arba jau paskelbtuose kituose pranešimuose⁶.

A. TEISINĖ PADĖTIS, KURI SUSIKLOSTYS PASIBAIGUS PEREINAMAJAM LAIKOTARPIUI

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui Jungtinėje Karalystėje nebebus taikomas⁷ 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1143/2014 dėl invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo prevencijos ir valdymo⁸. Tai sukelia visų pirma šias pasekmes:

1. GYVŲ GYVŪNŲ IR AUGALŲ INTRODUKCIJA Į ES

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 7 straipsnį draudžiama į Sąjungos teritoriją įvežti, be kita ko, per ją vežti tranzitu prižiūrint muitinei, ir vežti į Sąjungą (išskyrus atvejus, kai rūšys vežamos į objektą likviduoti) gyvus bet kurių rūšių, įtrauktų į Sąjungos sąrašą, egzempliorius. Šis draudimas taip pat taikomas visoms dalims, gametoms, sėkloms, kiaušiniams ar auginiams, kurie gali išgyventi ir vėliau

⁶ https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/getting-ready-end-transition-period_lt

⁷ Dėl Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 taikymo Šiaurės Airijai žr. šio pranešimo C dalį.

⁸ OL L 317, 2014 11 4, p. 35.

daugintis. Draudžiamos rūšys išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) 2016/1141 su pakeitimais⁹ priede.

Nuo pirmiau nurodytų apribojimų galima nukrypti pagal valstybių narių valdžios institucijų išduotus leidimus vykdyti Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių mokslinių tyrimų arba išsaugojimo *ex situ* veiklą, mokslinę gamybą ir toliau naudoti medicinoje. Išimtiniais atvejais dėl įtinkamų visuomenės interesų leidimai gali būti išduodami ir kitai veiklai, bet tam reikia gauti išankstinį Komisijos leidimą.

Nukrypti leidžianti nuostata taip pat taikoma nekomerciniais tikslais laikomų gyvūnų augintinių, kurie priklauso į Sąjungos sąrašą įtrauktoms invazinėms svetimoms rūšims, savininkams iki gyvūnų natūralios mirties. Turi būti tenkinamos šios sąlygos: a) gyvūnus savininkai turėjo dar prieš jų rūšį įtraukiant į Sąjungos sąrašą; b) gyvūnai yra laikomi uždaroje valdoje, ir yra įdiegtos visos atitinkamos priemonės, skirtos užkirsti kelią jiems daugintis ar ištrūkti į laisvę.

2. GYVŲ GYVŪNŲ IR AUGALŲ IŠVEŽIMAS IŠ ES

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 7 straipsnio 1 dalies d punktą draudžiama iš Sąjungos išvežti (išskyrus atvejus, kai egzemplioriai vežami į objektą likviduoti) gyvus bet kurių rūšių, įtrauktų į Sąjungos sąrašą, egzempliorius. Šis draudimas taip pat taikomas visoms dalims, gametoms, sėkloms, kiaušiniams ar auginiams, kurie gali išgyventi ir vėliau daugintis. Draudžiamos rūšys išvardytos Įgyvendinimo reglamento (ES) 2016/1141 su pakeitimais priede.

Nukrypti leidžiančios nuostatos taikomos pagal leidimus ir gyvūnų augintinių savininkams, kaip aprašyta pirmiau.

3. OFICIALI IMPORTO KONTROLĖ

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 15 straipsnį, tų kategorijų, kurių Kombinuotosios nomenklatūros kodai nurodyti Sąjungos sąrašė, prekėms taikoma oficiali kontrolė siekiant patikrinti, a) ar jos nėra įtrauktos į Sąjungos sąrašą arba b) ar dėl jų galioja leidimas. Jeigu vykdant kontrolę nustatoma, kad reikalavimų nesilaikoma, muitinės procedūros įforminimas prekėms sustabdomas arba prekės sulaikomos. Be to, pagal Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 13 straipsnį valstybės narės Sąjungos pasienyje gali taikyti ir kitą kontrolę, kuria siekia užkirsti kelią netyčinei Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių introdukcijai (pvz., kaip kitų prekių teršalų).

⁹ 2016 m. liepos 13 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2016/1141, kuriuo pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1143/2014 nustatomas Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašas (OL L 189, 2016 7 14, p. 4). Konsoliduota sąrašo redakcija pateikiama adresu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:02016R1141-20190815&from=LT>.

B. ATITINKAMOS SUSITARIMO DĖL IŠSTOJIMO NUOSTATOS DĖL ATSISKYRIMO

1. PEREINAMOJO LAIKOTARPIO PASIBAIGIMO MOMENTU DAR NEBAIGTAS PREKIŲ GABENIMAS

Susitarimo dėl išstojimo 47 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad joje nustatytais sąlygomis pereinamojo laikotarpio pasibaigimo momentu dar nebaigtas prekių gabenimas turi būti laikomas gabenimu Sąjungos viduje, kiek tai susiję su ES teisėje nustatytais importo ir eksporto licencijų reikalavimais.

Pavyzdys Į Sąjungos sąrašą įtrauktų rūšių gyvi egzemplioriai, kurių vežimas tarp ES ir Jungtinės Karalystės pereinamojo laikotarpio pasibaigimo momentu dar nėra baigtas, vis dar gali būti įvežti į ES, jei:

- a) jiems galioja pagal Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 9 arba 8 straipsnį išduotas leidimas arba
- b) gabenimas yra susijęs su vežimu į objektą likviduoti.

2. PRAŠYMAI ĮTRAUKTI INVAZINES SVETIMAS RŪŠIS Į SĄJUNGOS SĄRAŠĄ

Nuo Jungtinės Karalystės išstojimo, t. y. jau pereinamuoju laikotarpiu, Jungtinė Karalystė negali teikti Komisijai prašymų įtraukti invazines svetimas rūšis į Sąjungos sąrašą¹⁰.

C. TAISYKLĖS, ŠIAURĖS AIRIJOJE TAIKYTINOS PASIBAIGUS PEREINAMAJAM LAIKOTARPIUI

Po pereinamojo laikotarpio pabaigos taikomas Protokolas dėl Airijos ir Šiaurės Airijos¹¹. Protokolui dėl Airijos ir Šiaurės Airijos turi periodiškai pritarti Šiaurės Airijos Teisėkūros Asamblėja, o pradinis taikymo laikotarpis trunka 4 metus nuo pereinamojo laikotarpio pabaigos¹².

Pagal Protokolą dėl Airijos ir Šiaurės Airijos tam tikros ES teisės nuostatos taip pat taikomos Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, ir jos teritorijoje. Be to, Protokole dėl Airijos ir Šiaurės Airijos ES ir Jungtinė Karalystė susitarė, kad tiek, kiek ES taisyklės taikomos Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, ir jos teritorijoje, Šiaurės Airija bus laikoma valstybe nare¹³.

Protokole dėl Airijos ir Šiaurės Airijos nustatyta, kad 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1143/2014 dėl invazinių svetimų rūšių

¹⁰ Susitarimo dėl išstojimo 128 straipsnio 6 dalis ir VII priedo 12 punktas.

¹¹ Susitarimo dėl išstojimo 185 straipsnis.

¹² Protokolo dėl Airijos ir Šiaurės Airijos 18 straipsnis.

¹³ Susitarimo dėl išstojimo 7 straipsnio 1 dalis kartu su Protokolo dėl Airijos ir Šiaurės Airijos 13 straipsnio 1 dalimi.

introdukcijos ir plitimo prevencijos ir valdymo taikomas Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, ir jos teritorijoje¹⁴.

Tai reiškia, kad turi būti laikoma, jog šio pranešimo A ir B dalyse nuorodos į ES apima nuorodas ir į Šiaurės Airiją, o nuorodos į Jungtinę Karalystę yra tik nuorodos į Didžiąją Britaniją.

Konkrečiau, tai reiškia, *inter alia*, kad:

- Taikant Reglamentą (ES) Nr. 1143/2014, prekių gabenimas iš Šiaurės Airijos į trečiąją šalį yra išvežimas.
- Taikant Reglamentą (ES) Nr. 1143/2014, prekių gabenimas iš Šiaurės Airijos į ES yra ne importas, o gabenimas ES viduje.
- Taikant Reglamentą (ES) Nr. 1143/2014, be kita ko, oficialios kontrolės tikslais prekių gabenimas iš trečiosios šalies arba iš Didžiosios Britanijos į Šiaurės Airiją yra importas.
- Šiaurės Airijoje draudžiama pateikti rinkai ir kitaip naudoti į Sąjungos sąrašą įtrauktų rūšių egzempliorius, išskyrus atvejus, kai tai susiję su veikla, kuriai galioja leidimas. Šis apribojimas taip pat taikomas prekėms, kurios vežamos iš Didžiosios Britanijos į Šiaurės Airiją.
- Reglamentas (ES) Nr. 1143/2014 taikomas Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, t. y.:
 - Jungtinė Karalystė turi parengti ir priimti Šiaurės Airijai skirtą veiksmų, kuriais siekiama spręsti Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių netyčinės introdukcijos ir plitimo prioritetinių kelių klausimą, planą;
 - Jungtinė Karalystė turi sukurti Šiaurės Airijai skirtą Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių priežiūros sistemą ir pranešti Komisijai bei valstybėms narėms apie šių rūšių introdukcijos arba buvimo atvejus;
 - Jungtinė Karalystė turi įvesti Šiaurės Airijai skirtas veiksmingas valdymo priemones dėl tų Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių, kurios jos teritorijoje laikomos plačiai paplitusiomis. Taip pat taikomos atitinkamos atkūrimo priemonės;
 - Jungtinė Karalystė turi priimti Šiaurės Airijai skirtas nuostatas dėl sankcijų, taikytinų pažeidus šį reglamentą, ir, vadovaudamasi principu „teršėjas moka“, siekti susigrąžinti išlaidas, susijusias su priemonėmis, reikalingomis siekiant užkirsti kelią neigiamam invazinių svetimų rūšių poveikiui, jį kuo labiau sumažinti ar sušvelninti;
 - Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 24 straipsnyje nustatyta pareiga teikti informaciją taikoma Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Šiaurės Airija.

¹⁴ Protokolo dėl Airijos ir Šiaurės Airijos 5 straipsnio 4 dalis ir to protokolo 2 priedo 26 skirsnis.

Pagal Protokolo dėl Airijos ir Šiaurės Airijos 6 straipsnio 1 dalį Sąjungos teisės nuostatos, kurios taikytinos pagal šį protokolą ir kuriomis uždraudžiamas ar ribojamas prekių eksportas, prekybai tarp Šiaurės Airijos ir kitų Jungtinės Karalystės dalių taikomos tik tiek, kiek tai būtina reikalinga pagal kokius nors Sąjungos tarptautinius įsipareigojimus.

Konkrečiau, tai reiškia, *inter alia*, kad:

- Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 7 straipsnio 1 dalies d punktas netaikomas Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių eksportui iš Šiaurės Airijos į Didžiąją Britaniją.

Tačiau pagal Protokolą dėl Airijos ir Šiaurės Airijos Jungtinei Karalystei, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, nenumatyta galimybė:

- dalyvauti Sąjungos sprendimų priėmimo ir formavimo procese¹⁵;
- inicijuoti prieštaravimo, apsaugos arba arbitražo procedūras tiek, kiek jos yra susijusios su ES valstybių narių priimtais reglamentais ir standartais arba atliktu vertinimu, registracija, sertifikavimu, patvirtinimu ir autorizacija¹⁶;
- vykdyti vertinimo, patikrinimo ir autorizacijos pagrindinės institucijos funkcijas¹⁷;
- remtis leidimų, kuriuos išdavė Jungtinės Karalystės institucijos, abipusio pripažinimo ES faktu¹⁸.

Konkrečiau, tai reiškia, *inter alia*, kad:

- Jungtinė Karalystė, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, negali prieštarauti jokiame Sąjungos sąrašo atnaujinimui;
- Jungtinė Karalystė, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, negali teikti Komisijai prašymų įtraukti invazines svetas rūšis į Sąjungos sąrašą pagal Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 4 straipsnio 4 dalį ir
- leidimai, kuriuos pagal Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 8 straipsnio 2 dalį išduoda Jungtinė Karalystė, kiek tai susiję su Šiaurės Airija, nėra pripažįstami ES valstybėse narėse.

¹⁵ Tais atvejais, kai būtina keisti informacija arba konsultuotis tarpusavyje, tai daroma jungtinėje konsultacinėje darbo grupėje, įsteigtoje pagal Protokolo dėl Airijos ir Šiaurės Airijos 15 straipsnį.

¹⁶ Protokolo dėl Airijos ir Šiaurės Airijos 7 straipsnio 3 dalies penkta pastraipa.

¹⁷ Protokolo dėl Airijos ir Šiaurės Airijos 13 straipsnio 6 dalis.

¹⁸ Protokolo dėl Airijos ir Šiaurės Airijos 7 straipsnio 3 dalies pirma pastraipa.

Invazinėms svetimoms rūšims skirtoje Komisijos svetainėje (https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/index_en.htm) pateikiama bendra informacija apie taikytinus Sąjungos teisės aktus. Prireikus šie tinklalapiai bus papildyti nauja informacija.

Europos Komisija
Aplinkos generalinis direktoratas